Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acesea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 64. Sibiiu, 11/23 Augustu 1879. **Anulu II.**

Retragerea comitelui Andrássy considerata din punctu-de vedere romanescu.

A dá cu pĭetrii in binefacatori, nu prea este raritate nici in dilele nóstre; dara insultele si blastemele aruncate in capulu unuia din cei mai mari binefacatori ai rassei magiare, de càtra o parte considerabile a pressei magiare, sémena fórte cu faptele aceloru greci, cari au ucisu cu veninu pe Socrate, carii condusi de vanitate si pisma au lasatu pe Cimonu si Miltiade se móra in saracia estrema, carii au exilatu pe alti barbati eminenti precum fusese Aristide, numai pentru cà le esise renumelé de ómeni drepti. Comitele Andrássy a fostu unulu din cei mai activi lucratori pentru infiintiarea dualismului, ageru luptatoriu in contra individualitatiei nationale a celorulalte gruppe de popóra care vorbescu alte limbi, centralistulu celu mai decisu in favórea rassei magiare, carei voiá se'i asigure dominatiune eterna preste celelalte nationalitati; inse acelu comite Juliu Andrássy, care singuru a facutu mai multu pentru desnationalisarea altoru popóra si magiarisarea loru decàtu n'au facutu tóte dietele dela 1867 incóce, — acelu Andrássy, carele dupa-ce se inpartise monarchi'a intre germani si magiari, elu acum erá pe aci se supuna si cerbicea germaniloru sub genunchiulu magiaru, — ajunse astadi de batjocur'a unei legiuni de sbieratori din tóte classile societatiei magiare.

De candu s'au latitu scirile despre retragerea comitelui Andrássy; de candu se scie, cà in Cislaitani'a (Austri'a) fu denumitu unu ministeriu de coalitiune, adeca ministeriu moderatu, compusu din diverse partide si camu dupa nationalitati, aceeasi pressa de opositiune striga si mai tare contra ministrului de esterne, cá si cum elu singuru ar fi de vina, cà in fine se face dreptate si milióneloru de cechi si de sloveni. Aceeasi pressa magiara se incérca totuodata a seduce si cu acésta ocasiune, anume pe natiunea romanésca, aratandu'i momi'a, stachi'a panslavismului, care ar avea se o inghitia si pe ea, cá si pe natiunea magiara, si s'a observatu cà unii romani carii citescu unguresce, iau acelea stratageme in seriosu si dau crediementu sofismeloru. Este, precum credemu noi, timpulu supremu, cá tocma cu acésta ocasiune se'si aléga odata si romanii cu asia numitulu panslavismu, se judece ei singuri cu mintea loru, éra nu se se ia orbesce dupa spusele altora.

Publicistii magiari striga neincetatu, cà Andrássy cu Col. Tisza aru fi datu pe natiunea magiara in prad'a panslavismului atunci candu nu s'au invoitu, cá celu puçinu magiarii se mérga in ajutoriulu turciloru contra Russiei, precum si atunci candu ei au facutu pe voi'a slaviloru si au lasatu a se ocupá (mai bine a se incorporá) Bosni'a si Hertiegovin'a la monarchia, pentru-cá numerulu slaviloru se crésca si mai multu in trens'a, si asia mai curendu sau mai tardiu se neutralisedie predomnirea magiarismului.

Se ne intielegemu bine in termini si in definitiuni, cá se nu fimu sedusi prin frase machiavellistice.

Scimu cu totii ce semnifica in epoc'a presenta panlatinismulu, pangermanismulu, panslavismulu: Sentimentu si consciintia de origine comuna, prin urmare si simpathii relative mai mari decàtu càtra alte popóra de alta origine, apoi tendentia càtra cultura si civilisatiune conforma. Acelu sentimentu, acelea simpathii, acea tendentia considerata in sine, nu potu se invólva nici-unu reu, nici-o crima, nici-unu periculu pentru nimeni. Dara potu ori nu, nici-o potere nu existe in lume, cá se le stea vreodata in drumu, si cu atàtu mai puçinu va fi in stare miculu poporu magiaru de cinci milióne a oprí acelu currentu alu spiriteloru omenesci, alu geniiloru nationali, care in casu de asia, l'ar sfarmá si sterge de pre façi'a pamentului fóra urma. Nici 15 milióne de locuitori din tierile corónei unguresci si nici chiaru 36 milióne din intrég'a monarchi'a austro-ungurésca nu voru inpedeca in veci atotupotintele progressu si cu elu solidaritatea popóraloru homogene, prin cultura si literatura.

Se dice inse, cà consciinti'a de origine comuna si simpathiile nationali provóca si producu cestiuni de inalta politica, gravitatiuni in afara, periculu mare pentru cutare statu. Asia este, prea adeveratu. Acestu periculu inse existe acolo, unde popórale de alte limbi sunt tractate si gubernate cu legi tirannice, sau si fóra nici-o lege, dupa arbitriulu si capritiulu tiraniloru. Elu inse existe chiaru si in staturi homogene, candu una classe de locuitori se inaltia preste celelalte, le inpila si despóie. Nenumerate sunt exemplele de natur'a acestora in istori'a staturiloru si a popóraloru. De candu lumea, totu numai nebuni'a tiraniloru a causatu desbinari in staturi si apunerea loru cu infamia. Tirani'a aristocratiei britanice a perdutu Americ'a septemtrionale; tirani'a curtiei de Madridu a ruptu de càtra tiér'a matre mai tóte coloniile din Americ'a meridionale; brutal'a tirania turcésca a perdutu Egiptulu, Serbi'a, Greci'a si in dilele din urma Bulgari'a. Acelu poporu bulgarescu de origine tatara, dedatu a portá jugulu tocma precum ilu pórta bivolii bulgaresci, nici-odata nu ar fi alergatu la Russi'a, daca aru fi mai fostu in stare de a portá nespus'a lui greutate barbara. De aici urmédia cu logica de feru, cà se afla in erórea si ratacirea cea mai funesta si fatale toti aceia, carii mai credu in possibilitatea de a inparti drepturile omenesci dupa origine, rassa, nationalitate. Nimicu nu póte fi mai periculosu, anume pentru unu statu poliglottu, decàtu unu principiu asia de blastematu, precum este acesta.

Cei carii cunoscu de aprópe cá si noi doctrinele politice si nationali ale mai multoru publicisti din Ungari'a si Transilvani'a, se voru fi convinsu, cà daca ei astadi sbiéra si racnescu asupra com. Andrássy cá si asupra ministeriului Tisza, facu acésta mai virtosu din causa, cà-ci n'au executatu mai iute, cu midiulóce cá cele din 1848/9, program'a dictata de ei. In ochii aceloru publicisti „egalitatea de drepturi si egala indreptatire“ (Rechtsgleichheit und Gleichberechtigung) sunt nesce frase góle, cuvente pronuntiate in ventu, bune de a seduce pe „prostime“ si pre toti naucii din lume, éra nu pe ómeni de calibrulu loru. Acesti ómeni sémena fórte multu cu caii selbatici si totuodata spariosi, carii saru in apa, in focu, dau cu capetele in pareti si cu fólele in pari ascutiti.

Nu e omu pe lume care se fia lucratu pentru natiunea sa mai cu mare zelu si mai corectu decàtu lucrà 13 ani de dile com. Andrássy pentru a sa; crim'a lui inse este in ochii fanaticiloru, cà-ci nu a cercatu se sparga paretii cu capulu seu, se declare adeca resboiu la tóta lumea, pentru cá se asigure domni'a unei singure rasse. Ei, bine, nu se mai póte. Sisthemele politice vinu si se trecu; esperimente se facu cu anii; intr'aceea desvólta si celelalte popóra atàta potere de viétia, càtu in resistenti'a loru perseverante isi spargu capetele toti fanaticii si toti catilinarii calcatori de drepturile omenesci si dumnedieesci. Ceea ce pretindu astadi slavii din acésta monarchia, nu este mai

Foisiór'a „Observatoriului“.

Famili'a patriciana Cretiulescu.

In Nr. 59 pe col. 3 et 5 dandu o scurta recensiune asupra cartiei scientifice Anatomi'a descriptiva, de dr. Nicolae Cretiulescu, membru alu Academiei romane, promiseramu si unele schitie din monografi'a familiei dsale.

Famili'a Cretiulescu este una din cele mai vechi si mai ilustre ale Munteniei. Dupa chrisóvele (documente, diplome) vechi Dragomiru Cretiulescu mare banu in sec. alu 16-lea, avea la Alunisiu pe marginea Oltului, o monastire cladita pe un'a din mosiile sale numita Planiceni, cum si gradini mari in judetiele (districtele) Oltu si Romanati.

Una diploma de donatiune pentru famili'a Cretiulescu emanata dela Mateiu Basarabu in 10 Decem. anulu dela creatiunea lumii 7145 (dela Chr. 1637) scrisu in limb'a slavona, tradusu in romanesce de dascalulu Constandinu la a. 1794, se vede publicata si in Column'a lui Traianu.

Frumós'a biserica Cretiulescu, situata in calea Victoriei (Mogosióei), nu departe de palatulu domnescu, este edificata la a. 1722 de marele vornicu (Curiae praeses) Georgie Cretiulescu si de soci'a sa Safta (Elisabet'a) domniti'a, fiic'a lui Constantinu Brancovanu, Domnu alu Munteniei. Acestu Cretiulescu pe langa cé dotase acea biserica cu tóte cele necessarie si'i asecurase venitoriulu prin donatiuni de immobile, apoi monastirea sa dela Alunisiu o inchinà cá metocu (filiala emphiteutica) la biseric'a din Bucuresci.

Prin testamentele loru, fundatorii si ctitorii din famili'a Cretiulescu au dispusu, cá disele biserici se nu se inchine nici-odata nicairi la nici-unulu din asia numitele locuri sante, sau vorbindu respicatu: protoparintii acelei familii ilustre si temetórie de Ddieu, n'au suferitu cá calugarii bizantini se puna man'a pe averile acestoru biserice, nici se care veniturile loru in tieri straine, ci au voitu si decisu, cá se le caute si administre totudeauna descendentii loru, precum se si face si se continua pàna in dio'a de astadi: unulu din Cretiulesci se alege pe viétia cá eforu de toti Cretiulescii ajunsi in etate de maioreni, si administra averile bisericei.

Pre càtu timpu veniturile mosiiloru au fostu mai marginite si modeste, actele de binefacere inca au fostu mai restrinse; astadi inse, dupa-ce acelea venituri anuali ajunsera la o suma de 120 mii franci, actele de binefaceri s'au inmultitu in aceeasi proportiune. Biseric'a matre din Bucuresci, biseric'a dela Planiceni, tóte bisericele comuneloru pe unde membrii familiei Cretiulescu sunt proprietari de mosii, precum si una alta biserica fundata de protoparintii acestei familii totu in sec. alu 16-lea in Tergovistea fost'a resiedentia a domniei, sunt ajutate si intretînute in modulu celu mai convenabile. Pe langa acésta se dau mai multe pensiuni la membrii scapatati din familia, se ajuta saraci, si in fine, de càtiva ani incóce se intretînu pe la universitati din aceleasi venituri vreo 27 (douedieci si siepte) de teneri pentru studiulu sciintieloru matematice si fisice, cum si pentru belle arte (artes liberales).

Acestea informatiuni si acestea cifre n'au trebuintia de nici-unu comentariu.

In nici-o epoca din istori'a tierei membrii de ai familiei Cretiulescu n'au lipsitu dela afacerile tierei in timpuri grele si furtunóse cá si in anii de pace. Ei insa nu 'iau lipsitu nici martirii, si ar fi datori'a chronicariloru romanesci a le inprospetá memori'a. Georgie (Jordache) Cretiulescu fundatorulu cunoscutu din cele premisse, cadiutu in prinsóre turcésca cu tóta famili'a lui Constandinu Brancovenu, dupa uciderea Domnului si a fiiloru sei, fusese exilatu la Chiutahi'a in Asi'a mica inpreuna cu Dómn'a si cu ceilalti gineri, de unde abia dupa trei ani au scapatu cu viati'a cá prin urechile acului, infrantu de suferintie barbare.

Lips'a de discretiune ce ni s'ar inputá din vre-o parte, o vomu justificá cu alta ocasiune.

Acte relative la biografi'a lui Andreiu Murasianu.*)

Raportu prin care comitetulu Asociatiunei transilvane este rogatu a examiná poesiile lui Andreiu Murasianu si ale recomendá adunarei generale spre a fi premiate.

„Escelenti'a Vóstra Prealuminate si Preasantite Dómne Episcópe si Presiedinte alu Asociatiunii transilvane romane!

Onorabile Comitetu!

Conformu datorintiei mele am onóre a raportá Escelentiei Vóstre si Onor. Comitetu urmatórele:

In 4 Fauru n. am trimisu in priimirea dlui casieru A. Bechnitiu 33 ⌗ et 8. fl., incassati prin dn. Aronu Crainicu in Bucuresci dela 24 binefacatori, toti ardeleni de nascere, afara numai de d. conte Rosetti. Numele conferitoriloru s'au publicatu in Gazeta Nr. 5 a. c. din acea causa, pentruca in privirea acestei colecte se escase pe la Decembre a. tr. óre-si-care neintielegere acolo pe locu, carea trebuiá delaturata prin ajutoriulu publicitatii din momentulu in care sosira acei bani la manile nóstre.

Dumineca in 9 Febr. am mai primitu 2 ⌗ si 2 douadieceri dela acelasi dn. A. Crainicu pe langa alaturat'a scrisóre de dto 25 Jan. v., care sumusióra érasi o voiu inaintá preste càteva dile si inca póte fi cà insocita de alt'a mai mare, déca cumva decretele membriloru onorari voru fi ajunsu la respectivele persóne, séu adica de cumva In. gubernu va fi incuviintiatu alegerea loru.

Din alaturatulu protocolu de siedintia se vede, cumca membrii din Brasiovu ai Asociatiunei folosindu-se de incuviintiarea onorabilului comitetu centrale, isi alesera unu comitetu ad hoc, destinatu numai pentru espusetiune si insarcinatu numai cu intocmirea aceleia; precum si aceea, cumca brasiovenii punu mare temeiu pe incuviin-

*) A se vedé Foisiór'a din Nrii „Observatoriului“ 47, 48, 49, 51, 52, 54, 55. despre A. Murasianu.

Red.

multu decàtu aceea ce le compete loru cu totu dreptulu cá popóra cu individualitate nationale si politica in monarchi'a, la a carei conservare contribue cu averea materiale, cu intelegenti'a si cu sangele loru; éra in acésta privintia noi romanii ne aflamu intocma pe aceeasi trépta cu densii. Pre càtu timpu slavii monarchiei nóstre se marginescu intru a pretinde numai drepturile la care tînu germanii austriaci si magiarii pentru sine; pre càtu timpu ei nu sufere confiscarea ulterióra a libertatiloru publice, a drepturiloru politice de càtra altii, dara nici nu se incérca se le confisce ei numai pentru sine, pe atàta a'i incriminá de panslavisti politici semnifica a'i calumniá, pre cum suntemu si noi calumniati de dacoromanisti, ori-candu ne ceremu drepturile nóstre nealienabili. Din dio'a in care slavii austriaci aru apucá pe calea panslavismului politicu, ei aru avea a face cu pangermanismulu si cu panlatinismulu. De altumintrea despre panslavismu a fostu vorba inainte si pe timpulu congresului dela Berlinu, chiaru si in cercurile cele mai inalte; respunsulu inse din partea ceealta erá scurtu si indesatu: Nu asupriti pe nationalitati, fiti drepti càtra ele, dati-le sfera si terenu pentru desvoltarea viatiei loru nationale, cá se nu ve temeti nici de panslavismu nici de dacoromanismu, si se nu o patiti cá turcii.

Asia dara publicistii magiari asupriá infricosiatu pe comitele Andrássy candu pretindea dela elu, cá se dea peptu cu tóta Europ'a in favórea loru, se urasca si elu, anume pe slavi si pe romani, totu asia de inflacaratu precum ii urescu acei publicisti, manifestandu'si urele loru resbunatórie pe fiacare di in mii de variatiuni. Acei fanatici uita, cà mai sunt in lume si alti domni neasemenatu mai tari decàtu toti aristocratii si plutocratii din Ungari'a, cu totu apparatulu loru de cuceriri nationali.

OBSERVATIUNI CRITICE

asupra starei sociale si economice a romanilorŧu din Transilvani'a.

Partea a dou'a.

Presintele.

„Mai multa lumina, mai multa lumina!“ . . . .
(Góthe murindu.)

I.

Cercetandu asta-di sórtea si starea materiale a tieranului romanu din Transilvani'a, dupa emanciparea sa de supt jobagia, vomu aflá cà ea nu se deosebesce cu multu mai multu de aceea, pe care o a suferitu pàna la 1848. Intrebandu poporulu romanu déca asta-di se simte mai bine cá atuncea, elu ne va respunde cu unu nu dorerosu, déra firmu. Unu astfelu de respunsu negativu, in primele momente va fi in stare a ne pune in uimire si a ne aduce in tentatiune de a ne indoui despre adeverulu celoru audite din gur'a poporului, de óre ce noi scimu prea bine, cà elu nu mai este sclavulu domnului seu cá mai inainte, ci se bucura chiaru si de o umbra de autonomia personale, ce'i permite a se misicá si a manipulá cu poterile sale fisice si morale si chiaru cu productele activitatii sale, intr'unu modu mai liberu. Cu tóte acestea, de si elu este inproprietaritu, de si are dreptulu de cumparare si vendiare in acelasi gradu cu compatriotii sei de alta nationalitate, de si are dreptulu de a se mutá de pe o mosiía pe alt'a séu a arendá o mosiía straina, de si scurtu disu, are mai multe drepturi positive, elu totusi nu este multiumitu cu starea sa.

Cadrulu si tendinti'a observariloru nóstre presente nu ne permitu a ne ocupá cu cercetarile si constatarea causeloru politice, care au inriuritu intr'unu modu atàta de fatale asupra starei actuale a Romaniloru din Transilvani'a. Aceea este tréb'a si datorinti'a acelora cari se ocupa strictu si simplu numai cu politic'a.

Adeveratulu medicu inse nu se multiumesce numai cu alinarea durereriloru unui corpu bolnavu, ci se silesce se afle mai antaiu caus'a morbului séu intr'unu casu complicatu, cum si diferitele cause si numai dupa ce le a aflatu si le a studiatu, purcede la curarea morbului. Elu tace si face, pe candu cârpaciulu striga in gur'a mare, cà in 24 óre va fi sanetosu cu desavêrsire, de si sermanulu bolnavu simte cà pàna atuncea va fi unu cadavru rece. Ce'i pésa siarlatanului, déca mane cimitirulu va numerá unu mormentu mai multu, numai pung'a lui se se ingrasie!!

Este cunoscutu cà unulu si aceleasi morbu nu se póte curá cu aceleasi medicamente la toti ómenii, ci ele se schimba si trebue se se acomodese naturei si temperamentului diferiteloru organisme. Totu asia este si cu morburile natiuniloru. Ce ajuta uneia, strica séu celu puçinu nu ajuta nimica celeilalte si vice-versa.

Suferintiele de cari patimescu romanii din Transilvani'a in partea loru cea mai principale, se reducu la starea loru materiale. Ei sunt seraci si scimu cu totii, cà lipsindu-ne finantiele suferimu cu totii, totu atàtu de cumplitu fisice, càtu si psichice. Starea cea mai nesuferita inse este, candu cine-va are prea puçinu pentru cá se traiésca si prea multu pentru cá se móra. In starea acésta neplacuta se afla romanii nostrii. De aceea i vedemu eternu indispusi, lipsiti de spiritulu intreprindietoru, ce este eminamente caracteristicu gintiloru latine, cadiutu in letargia, facêndu numai atàtu càtu este de neaparata trebuintia pentru cá se'si sustiena esistenti'a sa si a familiei, si espusi cu totulu superstitiunii si inriuririloru unui fatalismu orientale, caruia inse i lipsesce chiaru si acelu farmecu poeticu, ce'lu respira acelu faimosu dolce-farniente alu Lazaroniloru din Itali'a. Romanulu geme greu, cá si candu ar fi apasatu de o greutate, pe care nu o póte resturná de pe pieptulu seu. Unde este curagiulu si temeritatea lui de mai inainte? Unde este energi'a si perseveranti'a in intreprinderile lui? Pentru ce productele activitatii sale incordate sunt atàtu de mici, in càtu se pierdu cá unu punctu neinsemnatu pe orisontulu marei? Care si unde sunt productele intieligentiei sale?

La tóte acestea nu potemu respunde alta, de càtu cà ele sunt paralisate de o potere muta, inse tare, si cà voru stá inca legate pàna atuncea, pàna candu nu voru rumpe acelu lantiu odata pentru totudeauna. Acésta o potu insa face numai atuncea, candu isi voru concentrá tóte fortiele pentru a combate neincetatu pe acelu inamicu ce le tîne legate.

Pauperismulu la Romanii din Transilvani'a va fi permanente, pàna atuncea, pàna candu nu voru avea o burgesia càtu se póte de mare si poternica. Se ne esplicamu.

Emancipandu-se tieranulu romanu din Transilvani'a si inpamentenindu-se, elu a patitu totu aceea ce au patitu tóte popórale, cari au avutu nefericirea de a trai in sclavia pàna in secolulu acesta. Adica: s'au emancipatu de sclavia si iobagia, pentru cá inpamentenindu-se se cada sclavu pamentului. Va parea curiósa acésta asertiune, inse ea este o fapta necontestabile, ale carei consecintie le potemu studiá mai bine cá ori si unde la insu-si poporulu nostru. Tieranulu inpamentenindu-se, se vede deodata cu rolulu schimbatu. Din umilit'a sa stare de producêtoru pentru domnulu seu si totuodata consumatoru alu aceluiasi domnu, elu se redica la gradulu de producêtoru pentru sine insusi. La inceputu lui i lipsescu poterile si chiaru si instrumentele pentru a potea cultivá cu vre-unu successu favorabile, chiar si acea parte de pamentu, alu carui proprietariu se numesce. Elu este cu multu mai seracu de càtu se'si póta luá lucratori si, chiar déca s'ar aflá in positiunea acésta, n'are de unde se ii ia, fiindu cà nu i afla. De aceea ilu vedemu purtandu pàna in diu'a de astadi o cultura càtu se póte de primitiva a pamentului, astfelu in càtu mai in totu anulu jace, de-si nu jumetate, déra de sicuru a trei'a parte a teritoriului tierei nelucratu si nesemenatu, espusu la stricaciós'a pasiune a rimatoriloru si a gâsceloru, cari in locu se aduca vre-unu folosu ogorului, din contra i rapescu si i paralisédia forti'a vegetativa si producêtóre pe ani inainte. Miculu numeru de vite, ce de abia si'lu póte tînea si nutri cá vai de ele peste érna, nu este in stare a produce acea cantitate de gunoiu, ce'i este de neaparata trebuintia pentru cá se'si ingrasie pamenturile cele slabe, séu a inbunetati pe acelea ce au o positie nefavorabile. Lipsitu astfelu de gunoiu, acestu capitalu necessariu si nepretiuitu pentru agricultoru, elu nu numai cà nu produce atàta càtu este in stare si in dreptu de a asteptá dupa lucrulu seu, déra trebue se multiamesca lui Dumnedieu si nesecatei vegetatiuni a pamentului seu, déca i-a succesu a secerá si a culege tocmai atàta, càtu se póta trai érn'a intréga si se'i remana si pentru semenatur'a anului viitoriu.

Acésta stare a lucruriloru influintiédia càtu se póte mai reu asupra tieranului nostru. Vediendu elu cà nu este in stare a isi inbunetati viéti'a cu lucrarea pamentului, se apuca de taiatulu paduriloru. Activitatea ce desvólta elu aicea este inspaimentatóre. Necunoscùndu natur'a si sisthem'a ce trebue se urmedie o cultura rationale in paduraritu, elu nimicesce totu ce i se presenta securei sale fara pietate, stirpindu astfelu elementulu celu mai productivu si inportantu alu economiei. Taindu padurile si neingrijindu de o semenatura noua pentru viitoriulu paduriloru stirpite, se pomenesce cu o noua greutate ce ilu apésa, de óre ce stirpindu vegetatiunea seculara a paduriloru nu scie ce se incépa pe acea suprafatia acoperita cu pamentulu celu mai roditoru si grasu, ce se estinde acuma inaintea scurtu-vedietoriloru sei ochi. In primele momente se mira de ceea ce a facutu, fiindu cà scie prea bine cà nu este in stare se'si lucredie nici acea-a ce a avutu pàna acuma, necum se póta se se ingrijésca si de cultivarea acelei suprafetie, ce o a castigatu taindu padurile. Astfelu acele suprafetie roditóre de pamentu, ce odata erau acoperite de paduri si codri virginali, remanu cu dieci de ani lasate in scirea lui Dumnedieu si a fiéreloru selbatice, pàna candu le descopere ochiulu vre-unui agricultoru practicu si intreprindietoriu, ce adesea inse este strainu.

(Va urmá.)

---

tiarea, patronarea si proptirea espusetiunii prin toti acei Preasantiti Archierei, sub a caroru pastorire sufletésca se afla romanimea austriaca.

In urma imi iau voia a insciintiá pe Onor. Comitetu, cumca din tipografi'a lui Joan Gött esira la lumina poesiile lui Andreiu Murasianu, care privite din punctu de vedere alu artei, merita luarea aminte a criticei. De aceea rogu pe Onor. Comitetu, cá se binevoiésca a supune acelu opu poeticu la recensiunea sa intru intielesulu statuteloru, si déca va aflá cà merita, a'lu recomendá viitórei adunari spre a fi premiatu, pentru-cá prin aceste se se si mai incorageze acelu barbatu, carele astadi se pare a fi prea cadiutu cu ânim'a si cu spiritulu.

Am onóre a fi cu profunda reverintia
servu prea plecatu.
G. Baritiu m. p.“

Brasiovu 1862 Fauru 12 n.*).

Dupace comitetulu centrale a luatu in consideratiune rogarea lui G. Baritiu facuta in favórea amicului seu, o a si recomendatu adunarei generale dela Brasiovu tînuta in Juliu 1862, care apoi ii votà premiulu de 50 galbini. Cassariulu espositiunei ii transmisse pe langa urmatori'a adressa.

„Prea Onorate Domnule Concipistu!

Insarcinatu fiindu de càtra Onor. Comitetu alu Associatiunii transilvane prin mijlocirea dlui secretariu primariu G. Baritiu, cá se ve numeru 50 ⌗ premiulu votatu D.-vóstra de càtra adunarea generala, am onóre a ve si trimite acésta suma, rogandume totudeodata, cá spre a mea legitimare se binevoiti a'mi dá o quietantia de priimire.

Pe langa care sunt Alu Prea On. DTale
gat'a spre servitiu.
Joanu G. Joanu m. pr.“

Brasiovu 1862 Oct. 6.

Din afara:

Prea onoratului Domnu Andreiu Murasianu c. r.
concipistu gubernialu.
Aici.
(adeca in Brasiovu).

Quietanti'a data de A. Murasianu póte se fia sau intre actele espositiunei de atunci, sau in posessiunea dlui J. G. Joanu, carele avea a se legitimá cu ea.

---

*) Originalulu acestui documentu se afla in archivulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. Red.

Raportulu comitetului Associatiunei transilvane despre lucrarile sale in anulu administrativu 1878/9.

(Urmare si fine.)

VI.

Si acum venimu la unu obiectu póte mai inportantu decàtu despre cari am raportatu pàna aci, si asupra caruia póte ar fi trebuitu se ve raportamu chiar' dela inceputu.

E vorb'a despre publicatiunile Associatiunei, séu adeca despre „Fói'a periodica a Associatiunei, destinata pentru publicarea afaceriloru ei si pentru latirea midilóceloru inaintarei de literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“. (vedi §. 33 din statute.)

Acésta fóia in form'a ei cunoscuta de toti au aparutu pàna la ultim'a Decembre 1878.

In anulu trecutu intr'o siedintia estraordinaria dela 29 Iuliu, comitetulu cu ocasiunea desbaterei proiectului de budgetu a emisu si adoptatu opiniunea, cá in sum'a de 800 fl. propusa pentru sectiunile Associatiunei, se se cuprinda si subventiunea fóiei Associatiunei; dar' cá acésta fóia dela 1 Ianuariu 1879 incependuse se apara in sisthemu de Anale, cu atàtu mai virtosu, ca infiintiate fiindu acum si sectiunile, acestea inca voru trebui se concurga cu lucrarile si publicatiunile loru la materialulu ce acea fóia are se contiena si se publice. In càtu pentru insusi formatulu, asia dicêndu technicu, si pentru terminulu periodicu, de càte ori se apara pe septemana, pe luna, séu pe anu, se lasà in deliberarea sectiuniloru intr'unite.

Acésta opiniune s'a adusu de catra comitetu, prin raportulu seu din anulu trecutu, la adunarea generala din Símleu, cá propunere, si a cerutu a deliberá asupra ei.

Adunarea generala in prim'a s'a siedintia dela 4 Augustu 1878, la punctu II, dupa cetirea prin secretariulu alu doile a raportului comitetului, a luatu puru si simplu actu despre raportu, si l'a alaturatu la processulu verbale alu siedintiei din acea di.

Asiadar' propunerea comitetului a fostu adoptata

fàra nici o discussiune; si prin urmare acea propunere dreptu conclusiune luata de adunarea generala, si obligatoria, asemenea cá orice altu conclusu alu adunariloru generali.

Comitetulu pentru esecutarea acestei conclusiuni a adunarei generale, in siedinti'a sa dela 11 Ianuariu a. c. la propunerea secretariului alu doilea a luatu urmatórea decisiune:

„In urm'a conclusului adunarei generale a Associatiunei, tienuta in Sîmleu la 4 si 5 Augustu 1878, fói'a periodica „Transilvani'a" a Associatiunei, avendu a incetá dela 1 Ianuariu 1879 de a mai aparea in form'a ei de pàna acum.

„In vederea §-lui 33 din statute, care dice, cà; Associatiunea va sustienea o fóia periodica in fascióre nelimitate, destinata pentru publicarea afaceriloru ei, si pentru latirea midilóceloru inaintarei de literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

„Comitetulu decide precum urmédia:

„1. Fói'a periodica prevediuta in statute (§. 33) va portá titlulu de: „Annalile Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu."

„2. In aceste Annale se voru publicá:

„a) Processele verbali, actele si tóte lucrarile adunariloru generale, precum si ale comitetului, si ale sectiuniloru Associatiunei.

„b) Discursurile séu dissertatiunile istorice, scientifice si literarie ale membriloru, tienute in adunarile generale séu in sectiuni; precum si lucrarile altoru, cari lucrari au obtienutu aprobarea Associatiunei séu a sectiuniloru.

„c) Alte scrieri, documente séu articli, pe cari in sfer'a loru de competentia le voru judecá de bune, folositóre si demne de publicatu (§. 32).

„d) Operatele premisse se voru publicá in Annale numai dupa ce prin unu anume regulamentu se va regulá dreptulu de proprietate intre autorulu premiatu si intre Associatiunea care premiadia.

„3) Annalele voru aparé in fascicule nelimitate in formatu octavu, de atàtea-ori decàte-ori va fi materialu suficientu de publicatu.

„4) Pretiulu loru se va stabili si aretá pe fiacare fasciculu dupa marimea lui. Acestu pretiu inse va fi mai moderatu pentru membrii Asociatiunei, decàtu pentru aceia, cari nu sunt membrii ei (35).

„5) Annalele publicate in cursulu unui anu, voru formá unu tomu completu alu publicatiuniloru Associatiunei din acelu anu.

„6) Pentru publicarea acestoru annale va ingriji comitetulu Associatiunei prin secretariulu primu, cá redactoru alu aceloru publicatiuni. (§. 16 din statute). In totu casulu inse primulu secretariu va fi ajutoratu in privinti'a acésta de secretariulu alu doilea, càtu si de secretarii sectiuniloru, si de acestia anume in ceea ce se rapórta la publicatiunile ce cadu in activitatea si competenti'a aceloru sectiuni.

„7) In publicarea annaleloru se va observá modulu de scriere etimologicu, precum elu s'a observatu si pàna acum in publicatiunile Associatiunei."

Cum am disu, acésta propunere s'a primitu in unanimitate de catra comitetu, cu adaogere cà este primita numai in modu provisoriu, pàna la alte dispositiuni ale sectiuniloru, cari voru avea a se intr'uni anume pentru a deliberá asupra acestui obiectu.

Sectiunile si respective membrii sectiuniloru, nu s'au intr'unitu spre a decide asupra insarcinarei adunarei generali de a determiná formatulu si terminulu periodicu pentru aparitiunea „Annaliloru" si a se pronuntiá asupra conclusiunei, ce a luatu comitetulu in privinti'a acésta, conclusiune ce am aretatu mai in susu.

Asia conclusulu de a se publicá „Annalile", a remasu neesecutatu.

Si inca totu se potea publicá celu puçinu unu fasciculu séu doue, daca ar fi statu la dispositiunea comitetului Discursurile ce s'au tienutu in adunarea dela Sîmleu din anulu trecutu.

Cu acele discursuri cu processele verbale ale comitetului si ale sectiuniloru, cari nu sunt publicate, s'ar fi potutu face unu fasciculu séu doue, destulu de voluminóse.

Éca dar' causele si inpregiurarile pentru cari in anulu trecutu nu s'au publicatu. Annalile inse, séu in form'a cum a fostu fói'a „Trasilvani'a", séu in ori ce alta forma, precum voru judecá sectiunile, dela 1 Ianuarin 1880 trebue se se publice.

Intregu publiculu romanu o astépta acésta; ér' inaintarea literaturei romane, si progressarea culturei poporului romanu, ni o inpune intr'unu modu mai multu decàtu imperativu: ni o demanda.

Aci este loculu se amintimu, cà numerulu membriloru sectiuniloru a remasu aprópe totu acela, care a fostu in anulu trecutu. Deosebirea este cà: D. Sava P. Barcianu, membru sectiunei filologice, fostu parochu in Resinari, assesoru consistorialu si administratoru protopopescu, a repaosatu, ceea ce am memoratu si mai in susu, si Dr. Nicolau Stoia, fostu membru in Blasiu si membru sectiunei sciintieloru naturale.

Mórtea acestoru duoi meritabili barbati, nu potemu decàtu se o regretamu cu totii, si se esprimamu cu totii adânc'a dorere pentru perderea loru din midiloculu nostru.

Asia astadi sectiunea filologica numera 8 membri; sectiunea istorica 13; si sectiunea sciintieloru asemenea 13 membri.

Listele acestoru membri s'au subcernutu adunarei generali gela Sîmleu din anulu trecutu.

VII.

Acésta este, si aci amu potea terminá cu raportulu ce comitetulu are onórea alu presentá onorabilei adunari generali spre alu esaminá si a dispune in deplinu suveranitatea sa.

Ceea ce ni a mai remasu, noue comitetului, este se reasumamu cererile ce amu facutu la unele puncte din acestu raportu si anume:

1) Ve ceremu cá pentru cele doue sume ce s'a datu preste prevederile budgetari, adeca 70 fl. stipendiu tinerului Constantinu Boghiciu, elevu la scólele comerciale in Brasiovu, si 50 fl. ajutoriu tinerului Emilianu Popoviciu technicu in Vien'a, adunarea generala se aprobe edarea acestoru sume din rubric'a speseloru neprevediute ale Budgetului anului trecutu (I. 8).

2) Ve ceremu se aprobati pasii, ce comitetulu a facutu in privinti'a „Fundatiunei scolare Tofalene", si se adoptati acésta fundatiune intre celelalte ce sunt date in administratiunea Associatiunei (II.)

3) In urma, permitetine se ve tragemu atentiunea asupra publicarei Annaliloru; aci ve ceremu, se decideti prin conclusu formalu, cà dupa program'a comitetului din siedinti'a dela 11 Ianuariu a. c. aretata mai in susu (VI), publicarea „Annaliloru Associatiunei tranne pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu", are se incépa negresitu dela 1 Ianuariu anulu viitoriu 1880, si a se continuá periodicu dupa sum'a, asia dicendu, si valórea materialului ce se va presentá.

VIII.

In urma avemu onórea a ve presentá ratiociniulu cassei Associatiunei, si alu fondului Academiei de drepturi pe anulu 1878/9 spre alu esaminá; precum ve subscernemu si proiectulu de budgetu alu Associatiune pe a. 1879/80, spre a-lu luá in deliberare si alu votá dupa cum va aflá adunarea generala de bine.

IX.

Inainte de a terminá, trebue se aducemu la cunosciti'a onorabilei adunari generale, cá primulu secretariu alu Associatiunei d-lu Georgiu Baritiu prin scrisórea sa din 6 Martiu, adressata comitetului, si-a cerutu dimissiunea din functiunea de secretariu, pe motive cà: „in acésta calitate si intre inpregiurarile actuale nu vede cà ar avé nici o ramura de ocupatiune, din càte sut destinate pentru secretariulu I. in Statute.".

Comitetulu in siedinti'a sa dela 10 Maiu a. c. luandu in pertractare cererea de dimissiune a d-lui G. Baritiu, a luatu resolutiunea cà: comitetulu nu este competentu, ni a i primi nici a-i refusá dimissiunea, fiindu aci competenta numai acea corporatiune, adeca adunarea generala, care la alesu, de a se pronunciá déca-i primesce séu ba dimissiunea.

Submitemu, prin urmare acésta cestiune la resolutiunea onorabilei adunari generale.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sibiiu, 29 Iulie 1879,

Raportoru: Dr. Jos. Hodosiu, secrt. II.

ACADEMI'A ROMANA.

Sessiunea estraordinaria.

(Urmare.)

Procesu-verbalu Nr. 20.

Siedinti'a din 15 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 óre a. m.

Se da lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedente si se aproba.

D. Stefanescu comunica 2 esemplare din Revist'a sciintifica anulu IX pentru bibliotec'a Academiei. Se primesce cu multiamire.

La ordinea dilei discussiunea projectului de statute.

Art. 45, relativu la facerea regulamenteloru, se primesce cu unanimitate fara discussiune.

La art. 46, relativu la modificarea eventuala a statuteloru, D. Babesiu cerendu cuventulu, dice cà dlui inca in comissiune a observatu cà prescriptiunea de a nu se potea modificá statutele de càtu cu 3 patrimi din numerulu membriloru nu e practicabila, cà-ci fórte greu s'ar potea intr'uni unu asemenea numeru, chiaru 2 treimi cu greu se potu aduná, de aceea d-lui crede cà este destulu a se cere votulu majoritatiei absoluta dintre toti membrii.

D. Aurelianu este de parere cà statutele fiindu pactulu fundamentale alu Academiei trebuescu mantînute cu mai multa tarie, cà-ci schimbarea désa a legiloru nu aducè adesea de catu confusiune. Totu-si nu respinge in principiu ide'a modificarei loru, déra pentru acésta e destulu a se cere voturile a 2 treimi din membrii Academiei. Pe langa acésta cere cá modificarea se fia propusa de 7 membri, éra in discussiune se nu se póta pune de càtu in sesiunea generala. Pentru acésta si depune unu amendamentu sustînutu de dnii Hodosiu, Stefanescu, Chintescu, in urmatórea coprindere:

„Alineatulu 2 dela art. 46 se se redacteze in modulu urmatoru:

„Modificarile insa nu se potu face de catu asupra propunerei a 7 membri si cu votulu aprobativu a 2 treimi din numerulu totale alu membriloru Academiei. Cererea de modificare trebue facuta intr'o sessiune si supusa discussiunei si votarei in sessiunea proxima."

D. Chintescu, pe bas'a esperientiei cà este inpossibilu a se aduná 3 patrimi, sustîne amendamentulu de mai susu.

D. Hasdeu sustîne cà amendamentulu d-lui Babesiu este mai practicu. D-lui intréba déca veri odata s'au potutu aduná 3 patrimi din membri; de aceea crede cà nu e bine a se prescrie mesuri cari nu se potu esecutá, si se pronuncia pentru majoritatea absoluta propusa de D. Babesiu.

D. Odobescu se declara totu in favórea propunerei acesteia.

D. Stefanescu se declara pentru amendamentulu seu.

D. Laurianu dice cà in principiu este contra modificariloru dese, déra avendu convingerea cà statutele acestea nu sunt mai bune de càtu cele vechi ale societatiei Academice, se vede nevoitu a derogá pentru presentu, si a admite modificarea cu midilócele cele mai lesnicióse.

D. Babesiu depune amendamentulu seu in urmatórea coprindere:

„Modificarile inse nu se potu face de catu asupra propunerei a 7 membri, facuta in precedent'a sessiune generala si cu votulu aprobativu alu majoritatiei absolute dintre toti membrii Academiei."

D. Maniu declara cà se unesce cu amendamentulu d-lui Aurelianu, inse cu unu subamendamentu de a se adaoga: „Modificarea se va potea propune numai dupa 2 ani de incercare si punerea in lucrare a statuteloru de facia."

D. Ghica, luandu cuventulu, dice cà nu intielege argumente de stabilitate ce s'au invocatu in propunerea de fatia. Nici o lege umana nu se póte sustiné cà este perfecta; aceea ce astadi se considera de buna, maine ideile progresului potu se probeze cà e defectuósa. Academi'a, cá institutiune progressiva, trebue se tîe comptu de acestu principiu, fara a tînea atatu de multu la ide'a stabilitatiei. De aceea nu e nici de parerea d-lui Maniu nici de aceea a proiectului, nici de a d-lui Aurelianu, ci se asociasa cu a d-lui Babesiu.

D. Ionescu dice cà din tóta desbaterea urmata se recunósce, cà necessitatea de a se face modificari mai tardiu este neaparata. Se unesce cu argumentele aduse de D. Ghica, déra cere cá se se stabilèsca o norma rationala. Ori catu de tari ingradiri amu adoptá astadi, nu voru fi o cautela pentru maine, candu se va recunósce necessitatea modificarii. Totulu este cu necessitatea se fia bine espusa, si atunci nu intielege acelu terminu de prelungire pana la o sessiune proxima. Apoi, vorbindu despre cele 3 patrimi séu 2 treimi propuse de preopinenti, se intréba: óre numai forti'a numerica póte remediá unu reu recunoscutu? Óre nu e destula garantia in majoritatea absoluta a membriloru, propusa de d. Babesiu? De aceea d-lui depune unu amendamentu in coprinderea urmatóre:

„Modificarile se potu aduce in desbatere in cele d'antaiu dile ale sessiunei anuali dupa propunerea subscrisa de doui membri si insocita de o espunere de motive detailata. Fia-ce modificare ast-felu introdusa, se adopta cu majoritatea absoluta a membriloru presenti."

D. Romanu dice cà e de parere cá statutele se fia incunjurate cu mai multa garantia, si numerulu membriloru cari aru aproba modificarea trebue se fia celu puçinu totu atatia cati se ceru pentru schimbarea regulamenteloru.

D. Babesiu dice cà intre doue estreme amendamentulu seu tîne midiloculu: nici nu ingreunéza modificarile cá propunerea d-lui Stefanescu, nici nu le inlesnesce cá aceea a d-lui Ionescu. Acésta din urma propunere nu se póte primi nici pentru cuventulu cà face mai inlesniciósa modificarea statuteloru de càtu chiaru a regulamenteloru; prin urmare sustîne pe alu seu.

D. Ionescu observa cà astadi modificarea statuteloru se face cu majoritate relativa; crede prin urmare, cà admitiendu-se pentru reforme majoritatea absoluta este o garantie mai mare; de aceea amendamentulu seu sperá a fi mai bine apreciatu.

D. Stefanescu observa, cà preopinentii ceru mai puçine garantii de ce cereau statutele vechi; de aceea nu va hesitá de a sustîne propunerea sa de doue treimi.

D. Chintescu observa la argumentarile d-lui Laurianu, cà déca pentru modificarea regulamenteloru s'a cerutu doue treimi, crede cà modificarea statuteloru nu se póte face cu mai puçinu.

D. Laurianu rectifica objectiunile d-lui Chintescu, afirmandu cà nu crede a se fi contradisu: D-lui si-a esplicatu parerile destulu de limpede in privinti'a pastrarei legiloru fundamentali. Déra fiindu-cà, dupa cum a argumentatu si d. Ghica recunósce cà totu ce se face de ómeni este inperfectu, trebue se se faca modificari, inse numai atuncea candu se va probá, cà sunt defectuóse, si dupa o matura deliberatiune.

La proiectulu de fatia, care crede si este convinsu cà are defecte, admite a se face inlesniri de modificare, de aceea se unesce cu amendamentulu care presinta asemenea inlesniri. Respundiendu d-lui Stefanescu dice cà in privinti'a noueloru statute e de parere a se luá ori-ce felu de mesura, cà-ci ele sunt de mai puçina inportantia de càtu regulamentele.

Se cere inchiderea discutiunei si se admite.

Se pune la votu amendamentulu d-lui Ionescu si cade.

Se pune la votu acela alu d-lui Aurelianu si se primesce cu maioritate.

Amendamentele domniloru Babesiu si Maniu se respingu. (Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Scrierile lui Georgie Sincai si ale lui Samuilu Clainu in Oradea). Dn. Nicolae Densiusianu care luase dela Academi'a romana frumósa missiune de a cercetá pe spesele densei documente istorice prin archive diverse, descrise starea desolata, in care se aflà la Oradea manuscriptele remase dela cei doui martiri ai natiunei. Sunt aprópe 40 de ani dela mórtea neuitatului episcopu Samuilu Vulcanu (m. 25 Dec. 1839), in acarei posessiune au remasu acelea mspte dela contimpuranii sei amici. De atunci incóce oradanii au fostu rogati celu puçinu de patrudieci de ori, mai antaiu prin blasiani, pe la 1851 prin moldoveni (Grig. Ghica-Voda si Laurianu), dela 1861 incóce de repetite-ori prin comitetulu Asociatiunei transilvane si chiaru prin adunari generali, cá se nu mai tîna in captivitate acelea tesaure nationali, ci daca densii se temu se le publice ori le lipsescu spesele si timpulu de a le cercetá si pune in ordine, se le céda altora, carii sunt decisi a sacrificá si timpu si bani spre a le scóte din intunerecu. Nimicu nu a folositu. Episcopulu Vas.

Erdeli le-a datu la Vien'a in dilele lui Bach, afara inse de chronic'a lui Sincai, nu le a datu romaniloru. Inainte cu vreo 4—5 ani venerabilele prepositu si amicu alu nostru din tineretie, Stefanu Moldovanu dela Lugosiu, unulu din cei mai competenti si zelosi scrutatori in istoria, a fostu in adinsu la Oradea cu scopu cà dóra ar potea induplecá pe confratii sei la ceva. Se ve spuna reverenti'a sa ce respunsu a luatu dela oradani. Acum inse o patira cá nici-odata. Multi voru a sci, cà daca in Oradea nu se vorbesce bucurosu despre acelea tesaure adunate intre dificultati ne mai audite pàna pe la 1806, caus'a se se caute mai multu in cumplit'a frica ce ducu ómenii pe acolo, cá nu cumva se fia insultati de „romani“ si chiaru de „dacoromani,“ mai alesu candu dupa informatiunile mai próspete venite din unele parti ale diecesei oradane si din partea superióra a diecesei gherlene lucrulu au ajunsu asia departe, in càtu chiaru si unoru preotese le cade reu daca le dice cineva „román papné,“ la care'ti respundu cà numai legea (ritulu) este „román,“ éra ele sunt „magyar“. Cu tóte acestea „Kelet“ Nr. 187 inca totu mai are fruntea de a versá lacrime de crocodilu, cà magiarii se valachisédia si trecu in blastemat'a scól'a de nationalitate alui „Baritiu György“. (In corespon. dela Iclodu).

— (Pericole de focu, tetiunarii.) Nu ajungu ómeniloru alte calamitati, le mai nimicesce si foculu esistenti'a, éra ceea ce merita cea mai de aprópe luare aminte este, cà focurile cele mai multe se intempla dupace locuitorii isi aduna productele loru inpregiurulu caseloru. Estimpu, cá si in alti ani pe teritoriulu Transilvaniei cele mai multe daune de focuri se intempla in Secuime (districtele de càtra Moldov'a). De 3 septemani incóce numeramu 9 casuri de incendie mai mari si mai mici, in orasie si sate secuiesci. Dupa secuime urmédia nefericitulu districtu alu Fagarasiului, in care mai in toti anii se prefacu in cenusia càte 20—30 de locuintie omenesci din unele comune; si s'a intemplatu cà in càte o comuna arde totu la càte 2—3 ani. Prin comune romano-sasesci focurile sunt mai totu asia dese cá si in Secuime. In multe casuri desastrulu (nenorocirea) vine dela satanic'a reutate si resbunare a tetiunariloru, altele totu asia dese sunt causate in urm'a spurcatei betii, prin pipa si sugari aruncate intre fenu si paie, sau din lene ori naucía femeiésca, candu ambla prin podu si pe la canepa uscata, cu luminare aprinsa, candu vérsa petroleu, candu iau cenusi'a cu spudia ardietória si o punu in càte unu vasu de lemnu etc. Sunt tieri in Europ'a, unde mai toti locuitorii isi asigura casele, productele, chiaru si mobilii din casa pe la institute de asecurantia; la noi din contra, tocma pe unde se intempla focuri mai dese, asigurarea pare cà nu ar fi cunoscuta nici din nume. In punctulu acesta nu suntemu mai buni decàtu turcii; fatalisti si noi, cá si cum amu fi crescuti cu Alcoranulu in mana. Nu cumva carturari, magiari, sasi, romani locuitori pe la sate si orasiele, sunt totu atàti dervisi, carii credu cà de ceea ce au decisu Ursitóriele, nu póte scapá nici-unu omu? De ar fi fostu de ex. „Transilvani'a“ societate de asecurantia reciproca din Sibiiu, in alta tiéra civilisata, ea ar avea in administratiunea sa pàna acum celu pucinu 10 de milióne, din alu caroru venitu s'ar indeplini curendu si siguru tóte daunele causate prin focu.

— (Dela Sinai'a). Alaltaieri, Dumineca, Sinai'a a avutu cá óspeti cincisprediece oficiari din armat'a austriaca. Acesti oficiari, din regimentulu de husari, care se afla la Raznovu, intre Brasiovu si Zernesci, au trecutu dela acelu satu calari preste Bucegi si au venitu de a dreptulu la d. Dim. Ghica, alu caruí ginere, d. capitanu Vladoianu, servise in acelu regimentu austriacu. D. Dim. Ghica, le a oferitu unu dejunu somptuosu, la care s'au golitu butelii de siampanie in onórea ambeloru armate, etc. etc.

M. S. R. Domnitoriulu a invitatu apoi pe oficiari la mésa si s'a intretienutu cu densii despre diferite cestiuni, conversandu cu fia-care cu multa amabilitate.

In aceési séra óspetii se intórsera totu preste plaiulu Bucegiloru la Raznovu, de órece in dio'a urmatóre aveau se ia parte la nesce mari manevre ce se facu dincolo de Carpati. „Romanulu“

— (Denumiri.) Maj. Sa ces. si reg. apostolica a denumitu din elevii Academiei militare din Wiener Neustadt, mai multi oficieri locotenenti, cu rangulu dela 1 Septrembre 1819, dintre cari pe càtu cunóscemu d. Alesandru Stanisslav este Romanu. Acesta este comandantu in regimentulu de infanterie Nr. 50 (Baden).

Mai departe sunt din elevii romani ai scólei de cadeti denumiti cadeti: la infanterie, Ioanu Ursu la reg. Nr. 50; Masimilianu Russu la reg. Nr. 33; Nicolae Hidu la reg. Nr. 31; Ioanu Boeriu la reg. Nr. 68; Dimitriu Popoviciu la reg. Nr. 64; Petru Badescu la reg. Nr. 61; Eugeniu Rosca la reg. Nr. 31; Dionisiu Florianu la reg. Nr. 50; Sabinu Hodosiu la reg. Nr. 50; la artilerie: Niculae Lugosianu la reg. de artilerie Nr. 8; Mihailu Stoica de Hatiegu la reg. de artilerie Nr. 13. „Tlg. rom.“

— (Antecessorii comitelui Andrássy) in ministeriulu de esterne alu Austriei au fostu dela imperatés'a Mari'a Teresi'a incóce urmatori: Kaunitz, Thugut, Lehrbach, Trauttmannsdorf, Cobenzel, Stadion, Metternich, Fiquelmont, Wessenberg, Schwarzenberg, Buol, Rechberg, Mennsdorf, Beust. Urmatoriulu comitelui Andréssy va fi alu siépte-sprediecelea.

— (O inventiune romanésca.) Destinsulu artistu romanu d. C. Dimitriade a inventatu de curendu nesce ingenióse aparate pentru agatiarea galerieloru si roseteloru la fereste, prin midiloculu caror'a se póte atîrná ori ce galerii si rosete, evitanduse inconvenientulu baterii si scóterii cuieloru din parete, cari strica zidulu caseloru. Aparatele in cestiune sunt provediute cu nisce carlige, cari se potu mutá dupa voie, si permitu asfeliu a se agatiá ori ce galerii.

Bibliografia.

A esitu de subt tipariu:

— Catechismulu Calvinescu inpusu clerului si poporului romanescu subt domni'a principiloru Georgiu Rákoczi I. si II. Transcrisu cu litere latine dupa editiunea II tiparita in anulu 1656, insocitu de un'a escursiune istorica si de unu glossariu de Georgiu Baritiu. Cu spessele Academiei Romanesci. Pretiulu 60 cr. v. a. Sibiiu Tipografi'a lui W. Krafft 1879.

— Program'a gimnasiului superiore, preparandiei, normei si scólei poporale de fetitie din Blasiu pre anulu scolasticu 1878/9 redactata de J. Antonelli canonicu si directore gimnasiale. Blasiu 1879. Tipariulu Seminariului Archidiecesanu.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

19 Augustu in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl.	6.80—7.60
Grâu, amestecatu	1	„	„	5.90—6.50
Secara	1	„	„	3.40—3.80
Papusioiu	1	„	„	4.60—5.—
Ordiu	1	„	„	3.10
Ovesu	1	„	„	2.——2.50
Cartofi	1	„	„	1.25—1.55
Mazare	1	„	„	6.——6.50
Linte	1	„	„	9.——9.50
Fasole	1	„	„	5.50—6.—
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„	30.—35.—
Untura (unsóre topita)	50	„	„	28.—28.50
Carne de vita	1	„	„	40—42
Oua 10 de				—.20

Nr. 2324—1879. (85) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendu de 52 fl. 50 cr. v. a. din fondatiunea fericitului Ioanu Bobbu odinióra fostu eppu alu Fagarasiului, care stipendiu s'a usuatu de gimnasistulu Aureliu Popu, din caus'a nelegitimarei despre progressulu facutu in anulu scol. elapsu, dechiaratu de vacante, se escrie concursu pàna in **15 Septembre** st. n.

Doritorii de a obtiené acestu stipendiu au de a-si instruá suplicele loru concursuali cu cartea de botezu, cu testimoniale loru scolastice in origine ori copia autenticata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectivu si intaritu cu sigilele acelora, vidimatu si de oficiulu politicu concernente, in orasie si opide de antisti'a opidana.

Cererile concursuali astfeliu adjustate voru avea de a le substerne consistoriului subsemnatu, pre terminulu prefiptu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879. (86) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 50 fl. v. a. usuatu de studentele Emiliu Ciceiu, cu abdicerea acestuia devenindu vacante din fondatiunea fericitului Gavrila Vaida, se escrie concursu pàna in **15 Septembre** a. c. st. n.

Fiendu acestu stipendiu familiare si numai in lips'a de atari concurenti se va poté conferí si altor'a ce nu sunt din familia, asia doritorii de a obtienea acestu stipendiu au de a-si adjustá cererile loru concursuali cu carte de botezu, si cu genealogi'a familiei lui din care se se póta vedea consangenitatea concurentelui cu fondatorele; testimoniu in origine ori in copia autenticata despre progressulu facutu in studie in anulu scol. elapsu, testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectivu intaritu cu sigilele acestor'a si in fine vidimate si de oficiulu politicu.

Astfelu instruite cererile concursuali, le voru asterne pre terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879. (87) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendia de càte 40 fl. v. a. din fundatiunea fericitului fostu odinióra canonicu Constantinu Alutanu, cari stipendia pentru nelegitimare despre progressulu facutu in anulu scol. elapsu dechiarate de vacante, se escrie concursu pàna in **15 Septembre** st. n.

Fiendu aceste stipendia familiarie, si numai in lips'a de consangeni se voru dá si altora, asia concurentii din familia au de a-si instruá suplicele loru concursuali pre langa cartea de botezu si cu una genealogia carea se documentédie consangeneitatea loru cu piulu fondatore, cu testimoniu scolastecu in origine ori in copia autenticata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectivu intarite cu sigilele acestor'a si vidimate de oficiulu politicu.

Astfeliu adjustate cererile loru concursuali le voru asterne subsemnatului consistoriu pre terminulu prefiptu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879. (88) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 4 stipendia de càte 315 fl. v. a. usuate de medicinistii absoluti: Octavianu Blasianu, Aureliu Chisbahu, Ioane Uilacanu si techniculu Pompeiu Hossu, — pentru 2 stipendia de càte 84 fl. usuate de juristii Ioanu Circa si Vasiliu Turcu; 3 stipendia de càte 63 fl. v. a usuate de juristulu Georgiu Muresianu, gimnasistii Ioanu Micu si Emiliu Buteanu; tóte din fundatiunea repaosatului Dr. de medicina Simeonu Romantiai parte devenite curatu vacante, parte dechiarate de atari pentru nelegitimarea despre progressulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratu; prin acésta pàna in **15 Septembre** st. n. se escrie concursu.

La stipendiele preatinse potu concurge:

1. Numai acei tineri studenti pauperi, cari sunt nascuti in marele principatu Transilvani'a.
2. Cari au din studie calculi de eminentia si portarea morale buna.
3. Dinpreuna cu auditorii de medicina si drepturi, aceia cari se voru aplicá la scientiele reali, precum: technica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferintia „ceteris paribus“ cei de origine nobili si consangeni ai piului fundatoriu.
5. Dela concurenti se cere, cá testimoniale scolastice alaturande la cererile loru concursuali se le dea in origine ori in copia autenticata, se produca carte de botezu; ér' atestatele de paupertate se fia provediute cu subscrierea antistiei comunali si a parochului respectivu si intarite cu sigilulu comunale si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiului politicu de cercu, ér' in cetati si opide cu subscrierea parochului si a antistiei cetatiene ori opidane.

Cererile concursuali astfeliu adjustate se le substérna pàna in terminulu prefiptu la subsemnatulu consistoriu metropolitanu.

Datu in Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 12 Augustu 1879.

Consistoriulu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Nr. 2324—1879. (89) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru unu stipendiu de 400 fl. v. a. si altulu de 100 fl. v. a. ambele din fundatiunea fericitului fostu metropolitu Alesandru St. Siulutiu, usuate de fratii Aureliu si Flaviu Siulutiu, pentru nelegitimarea despre progressulu facutu in studia in anulu scol. elapsu, dechiarate de vacante, se escrie concursu pàna in **15 Septembre** st. n.

Doriitorii de a obtiené stipendiulu de 400 fl. v. a. menitu pentru juristi ori medicinisti la ver-o universitate afara din patria (i. e. Transilvani'a), ér' celu de 100 fl. v. a. pentru gimnasisti, au de a-si instruá cererile loru concursuali cu testimoniulu de botezu, cu celu scolastecu in origine ori in copia autenticata, cu testimoniu de paupertate subscrisu de antisti'a comunale si de parochulu respectivu, intaritu cu sigilele acestora si vidimatu de antisti'a politica, in cetati si opide de antisti'a cetatiana ori opidana.

Cererile concursuali astfeliu adjustate voru avea de a le substerne pre terminulu prefiptu capitulului subsemnatu.

Datu in Blasiu din siedinti'a capitulara tienuta la 12 Augustu 1879.

Capitululu metropolitanu gr.-cath. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

UMRATH & COMP. in PRAG'A,

fabricanti de machine agricole (69) 18—20

se recomanda prin specialitatile loru, renumite **prin esecutarea loru fórte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a**

Machineloru loru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pana la 8 poteri de cai séu boi atatu **locomobile** catu si **stabile.** Mai in colo fabricamu in marimi diferite si de o construetiune probata:

Ciure pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Catalége ilustrate in limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.